

پیشخوان

«امام خمینی و انقلاب اسلامی، از نظریه‌سازی تا نظام سازی» در آیینه یک پژوهش نوانتشار

رهبر و مردمی که حماسه تاریخ را رقم زدند

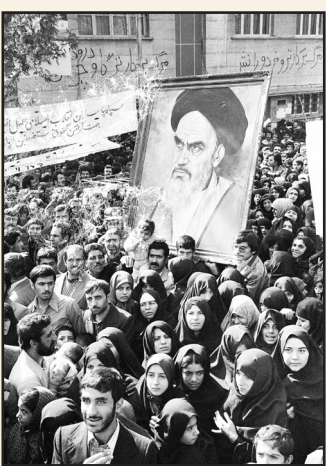
■ علی احمدی فراهانی

گستره بزرگ و مهمی از تاریخ را به خودمتوجه ساخت. از همین رهگذر نیز می‌توان دریافت که از چه روی تمامی دست و زبان ضد انقلاب بسجج شده تا اسطوره او را بشکند و کاریزمایش را نابود سازد. با این همه او تاریخ ساز بوده و این امر، حتی دشمنانش را نیز وادار به اعتراف ساخته است. کسی در دوران حاضر نتوانست به محبوبیتی چون او دست یابد و بعید می‌نماید که از این پس نیز به چنان جایگاهی برسد. این مکالت رفیع، تاریخ پژوهان انقلاب اسلامی را وای دارد که در باب این پدیده بیشتر ببیندیشند و تئوری پردازی کنند. اثر تاریخی- پژوهشی «امام خمینی و انقلاب اسلامی، از نظریه‌سازی تا نظام سازی»، عهده‌دار چنین تبیینی است. این کتاب از سوی سیدمصطفی تقوی مقدم تدوین شده و پژوهشکده تاریخ معاصر ایران به انتشار آن همت گماشته است. تازنمای ناشر در معرفی این تحقیق به نکات ذیل اشارت برده است:

«تازه‌ترین اثر سیدمصطفی تقوی مقدم با عنوان امام خمینی و انقلاب اسلامی (از نظریه‌پردازی تا نظام‌سازی) به همت انتشارات پژوهشکده تاریخ معاصر ایران در ۳۰۸ صفحه منتشر شد. نویسنده در این کتاب، نتایج تحقیق و بررسی خود در موضوع امام خمینی و انقلاب اسلامی را در سه فصل زیر دست‌بندی کرده است:

فصل اول: اجتهاد و نظریه‌پردازی در تراز تمدنی فصل دوم: انقلاب، از سلطنت به جمهوری

۱۳۵۸. نمایی از راهپیمایی مردم در برابر لانه جاسوسی سابق کما

فصل سوم: نظام‌سازی، مدیریت جامعه پس‌انقلابی تقوی‌مقدم در مقدمه کتاب، پس از شرح وضعیت ایران معاصر از گفتن‌هایی سخن گفته‌است که برای پاسخ به پرسش‌های بنیادین جامعه ایرانی سربر آوردند، پاسخ به پرسش‌های چرایی عقب‌ماندگی ایران، پس از شرح مختصر این گفتمان‌ها، آنچه نویسنده آن را نقطه ثقل پژوهش بوده قرار داده، ناتوانی‌های گفتمان‌های یادشده در جبران عقب‌ماندگی جامعه و روی آوردن ملت ایران به امام خمینی و آرا و مواضع ایشان است. او تنها اندیشه امام خمینی را دارای طرُقیت نظری و عملی لازم برای پاسخ به نیازهای بنیادین جامعه می‌داند و از همین‌رو در کتاب می‌کوشد آن را تبیین کند. تقوی مقدم معتقد است: تحولات کلاسی چون انقلاب‌ها، پدیده‌های نادری هستند که مولود نیازهای کلان جوامع بوده و برای پاسخ به مطالبات بنیادین معوقه‌ای رخ می‌دهند که در فرآیند تحولات معمول باورش‌های متعارف دادوستد میان جامعه و نظام سیاسی، پاسخ خود را نیافته‌اند. از این منظر انقلاب اسلامی نیز پاسخ جامعه ایران به تهدیدها و تحقیرها و برای رفع نیازها و بر آوردن مطالبات بنیادین معوقه‌ای بوده که در جریان تحولات و نهضت‌های ۱۵۰ ساله گذشته پاسخ خود را نیافته و تشدید نیز شده بودند. از آنجا که بنا بر اجماع صاحب‌نظران و داده‌های متواتر و مستندت‌غیر قابل انکار تاریخی، امام خمینی به عنوان یک مرجع عالی دینی در مقام نظریه‌پرداز و رهبر و معمار این رویداد سترگ نقش ایفا کردند، تبیین عالمانه و واقع‌نگرانه ابعاد شخصیت، اندیشه، کنش سیاسی و راهبرد انقلابی ایشان در فرآیند انقلاب و بنیان‌گذاری نظام سیاسی پس‌انقلاب، به مثابه یک تجربه کلان در عرصه اندیشه و سیاست و جامعه و تاریخ اهمیت بسیاری دارد که در این کتاب کوشش شده به این مهم پرداخته شود.. برای تهیه کتاب امام خمینی و انقلاب اسلامی (از نظریه‌پردازی تا نظام‌سازی)، به‌فروشگاه پژوهشکده تاریخ معاصر در فضای مجازی با‌مرکز بخش کتاب‌های این پژوهشکده در تهران و شهرستان‌ها مراجعه فرمایید.».

عاریخ

تاریخ ۴۳۳۷۸۸۴۸۸۴

مسجده کریم خان تبریز. شهید آیت‌الله سیدمحمدعلی آل‌هاشم در حال رسیدگی به مشکلات مردم

بنده هر روز که خاطرات این هفت سال را مرور می‌کنم، صحنه‌هایی به یادماندنی در ذهنم تداعی می‌شود.

مردم نیز فراموش نکرده‌اند که وقتی گره‌ی در کارشان پیش می‌آمد، حاج آقا چگونه سنگ صبورشان می‌شدند و کارشان را تا رسیدن به نتیجه، پیگیری می‌کردند. این ویژگی شخصیتی ایشان باعث شد تا من با‌یان نامه دوره کارشناسی ارشدم را به «مدل‌سازی روابط عمومی، برای بهینه‌سازی مراجعات مردمی به دفتر امام جمعه» اختصاص بدهم

در موقعیت‌ها، زمان‌ها و مکان‌های مختلف، جریان ساز بودند. ایشان به معنای واقعی مطالبه‌گر بودند و مطالبه‌گری را در تریبون نماز جمعه به همه یاد می‌دادند. حضرت آقا در دیدار با خانواده‌های شهیدای خدمت در پنجم خرداد امسال، یکی از نکات برجسته شخصیت و منش حاج آقا را تغییر معنای نماز جمعه خواندند و خاطر نشان کردند: «مرحوم آل‌هاشم از زمانی که به امامت جمعه تبریز منصوب شد، این نماز را از یک عمل عبادی صرف، به یک عمل جامع عبادی، معنوی، خدماتی و مردمی تبدیل کرد…» یامان است که ایشان برای احیای دریاچه ارومیه، حفظ منابع آب و خاک و جنگل‌ها، چقدر خون دل خوردند. از خاطران می‌رود که حاج آقا برای افزایش نرخ باروری و جوانی جمعیت و نبود همت بانک‌ها برای اعطای وام به جوانان در شرف ازدواج فریاد زدند. یادمان است که اهلیت افراد در خصوصی‌سازی مجموعه‌های تولیدی و صنعتی، مطالبه جدی ایشان بود. اعتباربخشی ایشان به گروه‌ها و سلاطین سیاسی، فرهنگی و اجتماعی، فراموش شدنی نیست. مگر می‌شود فراموش کرد که ایشان برای جذب خاکستری‌های جامعه، چه عاشقانه تلاش می‌کردند! با دوستان‌ان تیم تراکتور به ورزشگاه رفتند، در سینما به تماشای فیلم نشستند، شبانه و بدون اطلاع رهبر معظم انقلاب اسلامی و خبرنگار حاج آقا ال‌هاشم شدم. خدا را شکر می‌گویم.

در این روزها چه تصویری از دوران همکاری با مرحوم آل‌هاشم را بیشتر به خاطر می‌آورید؟

باید برای همه روزهایی که با آن چهره آرام، خندان، متواضع و بسیاری از زیبایی‌های غیر قابل‌وصف از حاج آقا مواجه می‌شدم، سجده شکر به جای بیاورم. شکر که فتنه‌سال از بهترین روزهای جوانی‌ام را در خدمت فرماندهی مقتدر و مدبری مردمدار معنا دادم. در روزهای اخیر، تنها مرور همان ساعات‌ها، روزها، هفته‌ها و ماه‌های این هفت سال به من آرامش می‌دهد.

در مرادوات اجتماعی ایشان چه خصلتی بارزتر می‌نمود؟

بنده هر روز که خاطرات این هفت سال را مرور می‌کنم، صحنه‌هایی به یادماندنی در ذهنم تداعی می‌شود. مخصوصاً زمان‌هایی که حاج آقا، پای درد دل مردم می‌ن نشستند. مردم نیز فراموش نکرده‌اند که وقتی گره‌ی در کارشان پیش می‌آمد، ایشان چگونه سنگ صبورشان بودند و کارشان را تا رسیدن به نتیجه، پیگیری می‌کردند. این ویژگی شخصیته ایشان باعث شد تا من با‌یان نامه دوره کارشناسی ارشدم را به «مدل‌سازی روابط عمومی، برای بهینه‌سازی مراجعات مردمی به دفتر امام جمعه» اختصاص بدهم. مدل ایشان با دیگران متفاوت بود. ایشان با اقتدا به مولایمان علی (ع) با روی گشاده، افراد نیازمندی را که به ایشان مراجعه می‌کردند، پذیرا بودند. به یاد دارم در ایام کرونا، پدروی صفحه اینستاگرام حاج آقا از ایشان درخواست منزل آن پدر رفتند. پذیرایی آن مرد از ایشان جز با اشک‌های شوق چیز دیگری نبود و سؤالی این بود: مگر می‌شود!

حاج آقا چه زیبا به واژه‌ها و کلمه‌ها در سخنرانی‌هایشان اعتبار بخشیدند. چه بی‌بدیل کنند که امروز کجاها هستند دارند، یا کدامیک از شهرهای استان میزبان ایشان است یا برای دیدار مردمی، چه قدماتی باید فراهم شود! ذوق در ولایت و عاشق مردم بودن، دلی بزرگ می‌خواست که عالم پاک نهاد شهید آیت‌الله آل‌هاشم نه تنها از آن برخوردار بود، بلکه در این زمینه معلم آحاد جامعه خصوصاً مسئولان، برای خدمت بیشتر و بهتر به همین مردم و نظام اسلامی بود.

وجه تمایز ایشان با دیگر علمای شهر تبریز چه بود؟

عالم عامل شهر تبریز، دلی بی‌کیته و مهربان داشت و هیچ وقت اجازه نمی‌داد تا کسی از او چیزی به دل بگیرد و از کسی نیز کینه‌ای به دل نگرفت. انسانی به تمام معنا صبور و شجاع که با هر کسی به زبان خودش حرف می‌زد و به قول معروف با بچه، بچه بود و با بزرگ، بزرگ‌ا همه

«جستارهایی در سیره اخلاقی شهید آیت‌الله سیدمحمدعلی آل‌هاشم» در گفت‌وشنود با احد یگانه

۷ سال امام جمعه بودن

اورا الگویی ملی وموفق کرد

■ **معصومه محرمی**

آنچه در پی می‌آید، پاسخ‌های مکتوب احد یگانه مسئول واحد رسانه‌ای دفتر شهید آیت‌الله سیدمحمدعلی آل‌هاشم به پرسش‌های «جوان» در باب سیره اخلاقی آن بزرگ است. وی در روایاتی پی آمده سعی دارد تا به جوانیمی از الگوی ترسیم شده از سوی امام جمعه فقید تبریز اشارت یزد و او را به مثابه نمادی موفق، فراروی خوانندگان قرار دهد.
روح شاد و یادش گرامی باد.

■ ■ ■

شما از چه مقطعی و چگونه با شهید آیت‌الله سیدمحمدعلی آل‌هاشم آشنا شدید؟

گاهی برای عبور از حال باید به گذشته سفر کرد. باید به سال‌های دورتر بازگشت و کمی در شیرینی لحظات همان روزها درنگ کرد. باید در سایه‌سار همان خاطرات نشست تا شما برای ساعتی هم که شده، بتوان درها را فراموش کرد. در این روزها قلب سراسر درد و اندوه ما باید با روزگار کمی دورتر مانوس شود تا شاید تسکینی به آرام تاتمام‌مان باشد.

از این خاطره آغاز می‌کنم که تالار ۲۹۹ فردین و سفر آیت‌الله سید محمدعلی آل‌هاشم به تبریز برایم

فراموش شدنی نیست. بنده سربازی بودم در لباس ارتش که چندماه قبل خیاطسی «مزدعمی» برایم

دوخته بودم! اود میربیرنگ فرمانده لشکر ۲۱حمزه تبریز و دیگر فرماندهان لشکر، دور ماشین رئیس سازمان عقیدتی- سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران حلقه زده بودند. حاج آقا مرا دید، صدایم کرد و کمی از آنها فاصله گرفتیم. با چهره‌ای خندان و دستانی که به هم گره زده بود، به من گفت: «دوست داشی تو را پیش خودم ببرم تا استخدام ارتش بوسی و در آنجا خدمت کنی؟». گفتم نه حاج آقا، من حوصله پوتین پوشیدن ندارم! حاج آقا خندید و گفت: «پس الله هدایت الله سین، خداوند شما را هدایت کند». من محافظتی کردم. حاج آقا تنها در از عید غدیر سال ۹۰ می‌شناخت. بعد از سیری شدن دوره آموزش در پادگان ۳عجبشیر، عازم شیراز بودم تا در تیب ۵۵ هوایرد شیراز، دوره آموزش خمپاره ۶۰ را ببینم! نامه‌ای آماده کردم که بعد از اتمام این

بود که در جریان تحولات و نهضت‌های ۱۵۰ ساله گذشته پاسخ خود را نیافته و تشدید نیز شده بودند. از آنجا که بنا بر اجماع صاحب‌نظران و داده‌های متواتر و مستندت‌غیر قابل انکار تاریخی، امام خمینی به عنوان یک مرجع عالی دینی در مقام نظریه‌پرداز و رهبر و معمار این رویداد سترگ نقش ایفا کردند، تبیین عالمانه و واقع‌نگرانه ابعاد شخصیت، اندیشه، کنش سیاسی و راهبرد انقلابی ایشان در فرآیند انقلاب و بنیان‌گذاری نظام سیاسی پس‌انقلاب، به

مثابه یک تجربه کلان در عرصه اندیشه و سیاست و جامعه و تاریخ اهمیت بسیاری دارد که در این کتاب کوشش شده به این مهم پرداخته شود.. برای تهیه کتاب امام خمینی و انقلاب اسلامی (از نظریه‌پردازی تا نظام‌سازی)، به‌فروشگاه پژوهشکده تاریخ معاصر در فضای مجازی با‌مرکز بخش کتاب‌های این پژوهشکده در تهران و شهرستان‌ها مراجعه فرمایید.».